

12

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา

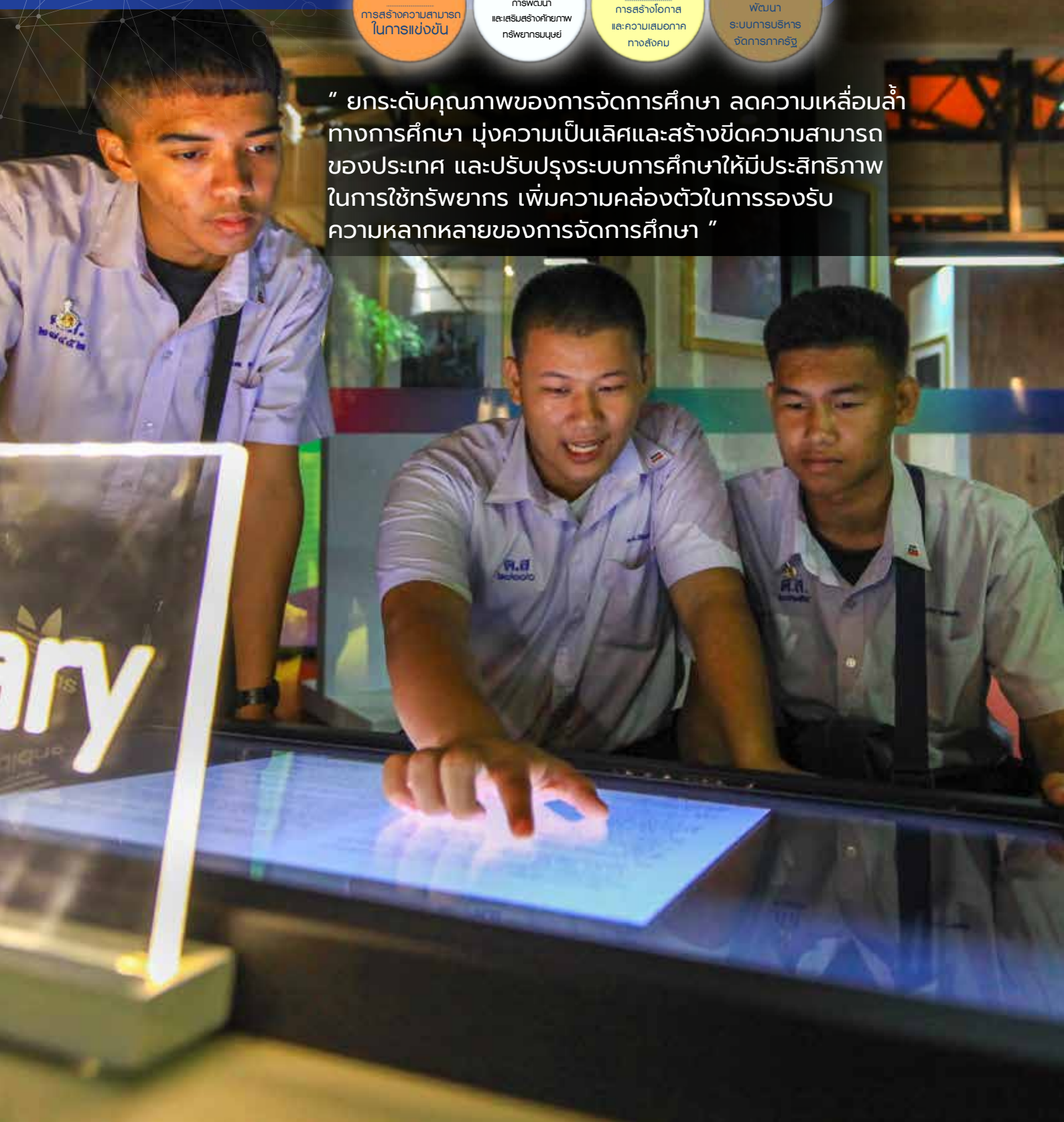
ยุทธศาสตร์ด้าน
การสร้างความสามารถ
ในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ด้าน
การพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพ
ทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ด้าน
การสร้างโอกาส
และความเสมอภาค
ทางสังคม

ยุทธศาสตร์ด้าน
การปรับสมดุลและ
พัฒนา
ระบบการบริหาร
จัดการภาครัฐ

“ ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา ”

ในบริบทการพัฒนาของประเทศไทย การศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งแรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นการผลิตทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและบริบทการพัฒนาของประเทศไทย หากพิจารณาจะพบว่ามีสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญ โดยแบ่งเป็นสถานการณ์และแนวโน้มภายนอก อาทิ (1) *การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution)* ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด การเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง (Internet of Things) ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ และวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไปโดยฉับพลันสิ้นเชิง (2) *การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน* ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ (3) *การเข้าสู่วิกฤตสังคมสูงวัย* ประกอบกับอัตราการเกิดที่ลดลง ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ และการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติมากขึ้น (4) *การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรง* การขยายตัวของอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง ส่งผลให้ทรัพยากร ธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจและ

สังคมที่ประมาณค่ามิได้ ส่วนสถานการณ์และแนวโน้มภายใน อาทิ (1) *คุณภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัย* ปัจจัยที่ส่งผลส่วนหนึ่งมาจากการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถเตรียมพร้อมและพัฒนาคนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแต่ละกลุ่มวัย (2) *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย* ปัจจุบันคนไทยขาดคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และจิตสาธารณะ มีค่านิยมที่ยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบายขาดความอดทน วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าความดี มีคุณธรรม (3) *การวางแผนเพื่อรองรับประเทศไทย 4.0* มีการจัดทำแผนระดับชาติที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งทุกหน่วยงานได้มีการจัดทำแผนและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนดังกล่าว และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น วัตถุประสงค์รวมของการปฏิรูปการศึกษาจึงประกอบด้วย (1) ยกระดับคุณภาพการศึกษา (2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (3) มุ่งความเป็นเลิศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และ (4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างธรรมาภิบาล

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1) **การเร่งรัดให้ประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง** การดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่ผ่านมา ยังมีความล่าช้าเนื่องจากยังไม่มีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องมีการเร่งรัดให้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อความคล่องตัวในการขับเคลื่อนการปฏิรูปในระยะต่อไป และควรเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานขับเคลื่อนไว้ล่วงหน้าไปพลางก่อนที่กฎหมายจะมีผลบังคับใช้ เพื่อที่จะสามารถดำเนินการได้ทันทีหลังมีการประกาศใช้กฎหมาย

2) **การพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน** จากการทำเนิงานที่ผ่านมาต้องอาศัยความร่วมมือ การปฏิบัติงาน ร่วมและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูปเกิดประสิทธิผล จึงควรมีการบูรณาการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ เปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่มีศักยภาพเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการขับเคลื่อน รวมถึงความร่วมมือจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการพัฒนาเด็กเล็ก และเด็กก่อนวัยเรียน อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ในการศึกษาตลอดช่วงชีวิตต่อไปในอนาคต ผ่านการดำเนินโครงการ อาทิ ยกระดับโรงเรียนพ่อแม่ (Parenting schools) มีระบบฝึกอบรมและระบบโค้ช/ระบบพี่เลี้ยงที่มีคุณภาพให้ครูและผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง มีการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย รวมถึงพัฒนาศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็กที่มีคุณภาพ ในราคาที่ไม่สูงเกินไป

3) **การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา** จากการทำเนิงานเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ยังมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในหลายมิติ จึงจำเป็นต้องมีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ คำนึงถึงการจัดทรัพยากรเป็นพิเศษสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีผลการเรียน ไม่ถึงเกณฑ์และโรงเรียนด้อยโอกาส มีระบบโรงเรียนพี่เลี้ยงจับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนขนาดเล็ก มีระบบฐานข้อมูลกลางในการติดตามผู้เรียนตลอดระบบการศึกษา ตลอดจนบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

4) **กลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและอาจารย์** จากกระบวนการดำเนินการ ที่ผ่านมา พบว่ายังคงมีความท้าทายในการปรับค่านิยมในการเลือกศึกษาวิชาชีพครู และการเลือกประกอบอาชีพครู รวมทั้งประเด็นคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันผลิตครู และหลักสูตรในการผลิตครูให้ตรงต่อความต้องการ ของประเทศ จึงควรมีการสื่อสารเพื่อให้เกิดแรงจูงใจเพื่อดึงดูดผู้มีศักยภาพมาศึกษาวิชาชีพครู จัดตั้งสถาบันผลิตครู มีโรงเรียนฝึกหัดครู หรือสถาบันพัฒนาครูที่มีหลักสูตรเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นครูตั้งแต่ระดับมัธยมปลาย มีกระบวนการคัดเลือกและการประเมินผู้บริหารที่มีความเป็นธรรม มีมาตรฐานวิชาชีพครูในระดับสากล มีระบบ การพัฒนาศักยภาพ และสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาระบบประเมินวิทยฐานะโดยอิงจากผลลัพธ์ของผู้เรียน เป็นสำคัญ

5) การจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ในการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ความไม่พร้อมของสถานศึกษา และคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องมีการปรับทัศนคติและปรับตัวให้เท่าทัน โลกปัจจุบัน รวมถึงไม่มีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมให้สามารถผลิตนักศึกษาได้ตรงความต้องการ ของประเทศในโลกปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพตอบโจทย์ ของประเทศ ภาคธุรกิจเอกชนควรเข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการศึกษา มีหลักสูตรทวิภาคี พัฒนาระบบ การกระจายทรัพยากรในการศึกษา มีการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตการเข้าสังคมและการทำงาน (Soft Skill) รวมทั้งพัฒนา ทักษะด้านการอ่านและภาษาต่างประเทศ

6) การขยายผลนวัตกรรมการศึกษา ที่ผ่านมามีความท้าทายในเรื่องความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพและมาตรฐาน ของโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานของรัฐจำนวนมากที่มีบทบาทและภารกิจที่ทับซ้อนกันในการจัดการศึกษา ในพื้นที่จึงควรมีการดำเนินการกำหนดบทบาทของแต่ละหน่วยงานหรือส่วนราชการให้มีความชัดเจน

7) การพลิกโฉมการเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล พบว่ามีความท้าทายจากความเสี่ยงจากการเชื่อมต่อข้อมูลของระบบที่มีความ หลากหลาย ยังไม่มีแพลตฟอร์มข้อมูลกลาง ทำให้ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษายังไม่มีควมคืบหน้า ในการดำเนินงาน และยังไม่มีการบูรณาการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา จึงควรมีแนวทางความร่วมมือ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีการเตรียมความพร้อมของฐานข้อมูลและระบบอินเทอร์เน็ตให้สมบูรณ์ ให้ความรู้ เทคโนโลยี พื้นฐานแก่ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย มีรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาในแพลตฟอร์มเหมาะสม กับความต้องการและบริบทของแต่ละกลุ่มช่วงอายุ ตลอดจนจัดทำกฎหมายการบริหารข้อมูลและสารสนเทศ ทางการศึกษา

สรุปการดำเนินงานของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

1201

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และกฎหมายลำดับรอง

ได้ดำเนินการจัดทำและเสนอร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

1202

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน

ได้มีการออกพระราชบัญญัติเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 การประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อสื่อสารสังคม รวมถึงมีการดำเนินงานเพื่อให้เด็กด้อยโอกาส เด็กออกกลางคัน และเด็กตกหล่น ได้รับโอกาสการเข้าถึงการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม

1203

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ได้ดำเนินการสนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชนไทยที่เรียนดี ประพฤติดี มีคุณธรรม รวมถึงขาดแคลนทุนทรัพย์ให้สามารถศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และสายอาชีพ จนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนาคู่มือการสอนผู้พิการ พัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) มีการศึกษาแนวทางการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาตามความจำเป็นของสถานศึกษาและผู้เรียน มีการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และดำเนินการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนการศึกษาทางไกล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

1204

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์

ได้ดำเนินการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ผู้กระตุ้นแรงจูงใจ ผู้สร้างแรงบันดาลใจ ผู้ให้คำปรึกษาและชี้แนะ ตลอดจนสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการพัฒนาสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครู และสถานศึกษา ที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานในสาขาวิชาที่สถาบันการศึกษาเชี่ยวชาญ มีโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายรัฐบาล มีการพัฒนาโมเดลการผลิตครู 5 ปีให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีโครงการคูปองพัฒนาครู และการดำเนินโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

1205

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ได้มีการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบเท่านานาชาติ โครงการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ มีการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพและดูแลความปลอดภัยของนักเรียน และโรงเรียน และให้ความสำคัญกับสถานศึกษาปลอดภัยและอบายมุข ส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาของประเทศไทย

1206

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา

ได้ดำเนินโครงการนวัตกรรมการศึกษาใน 6 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ระยอง สตูล และสามจังหวัดชายแดนใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) และมีร่างหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตาม พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

1207

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 7 การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform)

ได้เริ่มต้นดำเนินโครงการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาของชาติในด้านต่าง ๆ

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

1201

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1

การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้ โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และกฎหมาย ลำดับรอง

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีบทบาทสำคัญในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและยืนหยัดบนเวทีโลก จากสภาพการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน คนไทยต้องมีการพัฒนาศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมต่อแรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อาทิ การปฏิวัติดิจิทัล การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน การเข้าสู่วิกฤตสังคมสูงวัยทั้งในระดับโลกและภายในประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรง การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประเทศไทย 4.0 ทำให้ต้องมีการปฏิรูประบบการศึกษา ซึ่งการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ที่ได้มีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในการปฏิรูประบบการศึกษา รวมถึงกฎหมายสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่ผ่านมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในอนาคต โดยมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผ่านความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องตราเป็นพระราชกำหนดตามมาตรา 172 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กับแผนต่าง ๆ นำเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการสภาการศึกษา ด้านนโยบายการศึกษาและกลไกการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อปรับแก้ตามความคิดเห็นของที่ประชุมและเสนอต่อที่ประชุมสภาการศึกษาเพื่อพิจารณาต่อไป

ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับร่างพระราชกำหนดดังกล่าวไปพิจารณาทบทวนเหตุความจำเป็นที่ต้องตราเป็นพระราชกำหนด และให้ความเห็นของกลุ่มองค์กรวิชาชีพครูต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จแล้วไปยังประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเห็นว่า (1) ไม่ควรเปลี่ยนชื่อตำแหน่ง “ผู้อำนวยการสถานศึกษา” เป็น “ครูใหญ่” (2) ให้ยกเลิกตำแหน่ง “ผู้ช่วยครูใหญ่” และให้เป็น “รองผู้อำนวยการสถานศึกษา” ดั้งเดิม (3) ไม่ควรเปลี่ยนคำว่า “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู” เป็น “ใบรับรองความเป็นครู” (4) ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และ (5) ควรชะลอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อเสนอรัฐสภาพิจารณาต่อไป จึงทำให้การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศไม่สอดคล้องตามระยะเวลาเป้าหมายของแผน

แม้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะมีความล่าช้าในการประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมาย แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย จึงควรพิจารณาให้รอบคอบ ครอบคลุมทุกประเด็นเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดหลังจากประกาศบังคับใช้กฎหมาย ควรเร่งรัดและติดตามความก้าวหน้าในการออกกฎหมาย และเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานขับเคลื่อนไว้ล่วงหน้าไปพลางก่อนที่กฎหมายจะมีผลบังคับใช้ เพื่อสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปได้ทันทีหลังประกาศใช้กฎหมาย

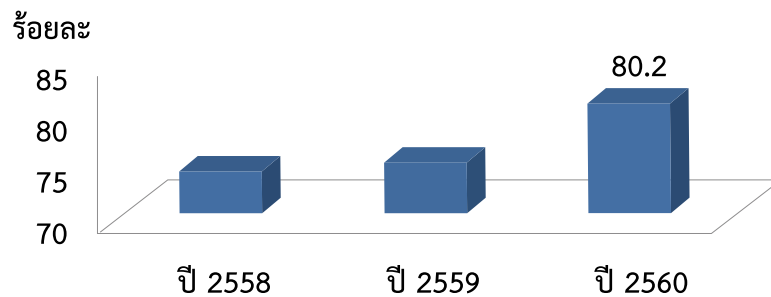
1202

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2

การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็ก และเด็กก่อนวัยเรียน

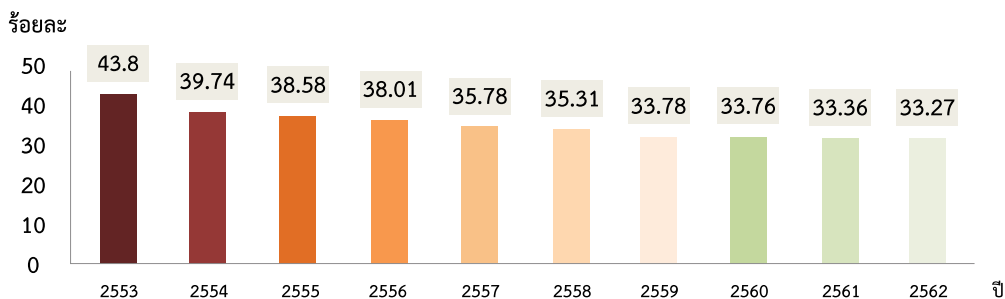
เด็กปฐมวัยถือเป็นช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโตที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ และด้านสติปัญญา จะสามารถเจริญเติบโตและพัฒนาได้มากที่สุดในช่วงดังกล่าว อันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาในช่วงวัยอื่น ๆ ของชีวิตต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัย โดยสถานการณ์ในปัจจุบันนี้ มีอัตราการเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 80.2 อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า เด็กไทยวัยแรกเกิดถึง 5 ปี เกือบ 1 ใน 4 มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า

ร้อยละการเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา

ที่มา : สถิติการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ร้อยละของพัฒนาการสงสัยล่าช้า

ที่มา : Health Data Center กระทรวงสาธารณสุข (ข้อมูล ณ กันยายน 2562)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 จ. ได้กำหนดให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตาม มาตรา 54 วรรค 2 เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พระราชบัญญัติเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 มาตรา 3 “เด็กปฐมวัย” หมายความว่า เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า 6 ปีบริบูรณ์ และให้ความหมายรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงรวมไปถึงการดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หญิงตั้งครรภ์ หรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัย การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนมี เป้าหมายคือ (1) เด็กปฐมวัย ทั้งเด็กกลุ่มทั่วไปและกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเข้าถึงและได้รับการดูแล และการศึกษาในระดับปฐมวัยอย่างเหมาะสม มีคุณภาพ ทั้งถึง และเท่าเทียมกัน รวมถึงมีระบบคัดเลือกเด็กเข้าเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีระบบฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการดูแลที่เชื่อมโยง กันได้ระหว่างหน่วยงาน และมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีกลไกขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานระหว่าง กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องเป็นเอกภาพ และ (2) พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้ปรับเปลี่ยนกรอบความคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรรค์ การเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมาย ของประเด็นการปฏิรูปการศึกษาในช่วงปี 2562 ได้มีการเตรียมดำเนินการจัดทำกฎหมายลำดับรองที่ออก ตามความพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564 มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางหน้าเว็บไซต์ Facebook เผยแพร่สื่อบทสัมภาษณ์ การเผยแพร่ประเด็น ที่เกี่ยวข้องผ่านทางสถานีวิทยุศึกษา และการเผยแพร่ ทางเว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (www.onec.go.th) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการสื่อสาร สังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาและการให้ความรู้ บุคลากรเพื่อให้มีการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับ ช่วงปฐมวัยเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งมีการดำเนินงานเพื่อให้ เด็กด้อยโอกาส เด็กออกกลางคัน และเด็กตกหล่น ได้รับ โอกาสการเข้าถึงการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของ

การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน โดยตรง และสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของภาคส่วน ต่าง ๆ ที่จะพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการสื่อสารสังคม ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรรค์ การเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของประเด็น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเร็วมากขึ้น

1202

การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนยังคงมีความท้าทายเนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือ การปฏิบัติงานร่วม และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงความร่วมมือจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการพัฒนาเด็กเล็ก และเด็กก่อนวัยเรียน อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษา ตลอดช่วงชีวิตต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ ยังต้องอาศัย การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทัวถึง และเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วน เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาเด็กเล็กอันจะเป็น กำลังของประเทศชาติต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม

การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนควรมุ่ง การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยพัฒนา ตั้งแต่ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน ผ่านการดำเนิน โครงการ อาทิ ยกระดับโรงเรียนพ่อแม่ให้เกิดประสิทธิผล ยิ่งขึ้น มีระบบฝึกอบรมและระบบโค้ช/ระบบพี่เลี้ยงที่มี คุณภาพให้ครูและผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง มีการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และกระตุ้นพัฒนาการ เด็กปฐมวัย พัฒนาศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็กที่มีคุณภาพใน ราคาที่ไม่สูงเกินไป นำเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ อาทิ การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมที่มี ศักยภาพมาดำเนินการยกระดับศักยภาพศูนย์พัฒนา เด็กปฐมวัย การระดมทุนจากภาคประชาสังคมและพัฒนาระบบที่ช่วยในการติดตามการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ของเด็ก

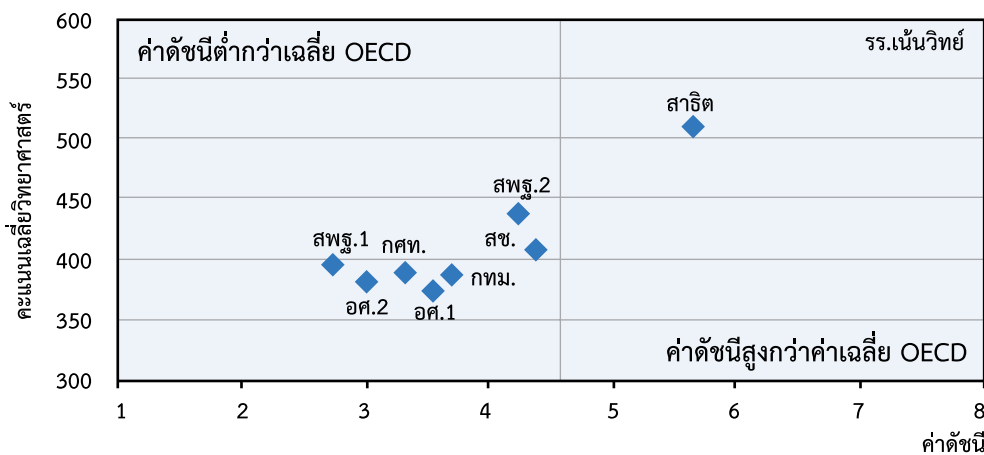
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3

1203

การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันยังมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูงมากในหลายมิติ อาทิ ความเหลื่อมล้ำในเรื่องคุณภาพระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก การจัดสรรบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ การจัดการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมาตรการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการลดปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีการส่งเสริมนวัตกรรมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สำหรับบุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ มีความพยายามแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล และโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วนอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาระบบสอบบรรจุและแต่งตั้งครู การสร้างแรงจูงใจให้ครูกระจายตัวออกไปยังพื้นที่ที่มีความขาดแคลนครู สนับสนุนครูและผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางให้สามารถเข้าถึงการสนับสนุนทางวิชาการ รวมถึงมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) โดยปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54

ค่าดัชนีเฉลี่ย OECD (4.58)

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

1203

ในปี 2562 ที่ผ่านมาหน่วยราชการดำเนินการสนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชนไทยที่เรียนดี ประพฤติดี มีคุณธรรม รวมถึงขาดแคลนทุนทรัพย์ให้สามารถศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ และสายอาชีพ จนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ให้ความสำคัญกับผู้พิการเป็นอย่างมาก โดยมีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนาคู่มือด้านการสอนผู้พิการ พัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ มีการศึกษาแนวทางการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาตามความจำเป็นของสถานศึกษาและผู้เรียน มีการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนการศึกษาทางไกล ซึ่งสอดคล้องกับการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานในระยะถัดไปควรให้ความสำคัญกับการกระจายครูที่มีคุณภาพสู่พื้นที่ที่มีความขาดแคลนเพื่อเร่งรัดการยกระดับการศึกษา รวมถึงการบรรเทาอุปสรรคการมาเรียนของนักเรียนยากจนพิเศษและยากจนให้มีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานและตามศักยภาพ

การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงมีความท้าทายในการสร้างแรงจูงใจให้ครูกระจายตัวไปยังโรงเรียนที่มีความขาดแคลน และกระบวนการในการสนับสนุนที่จะทำให้ครูไม่ละทิ้งสถานศึกษาเหล่านั้น รวมถึงกฎเกณฑ์และข้อบังคับในการโอนย้ายสถานศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างเนื่อง ซึ่งมีความจำเป็นและมีผลกระทบสูงต่อการบรรลุเป้าหมาย การสร้างความเข้าใจระหว่างเด็กนักเรียนปกติกับเด็กนักเรียนพิการรวมถึงผู้ปกครองพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคการปกครองส่วนท้องถิ่นและ

ภาคเอกชนเข้ามา มีบทบาท เป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การดำเนินการในระยะถัดไปควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ มีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความเสมอภาคของผู้เรียน และคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรเป็นพิเศษสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ และโรงเรียนด้อยโอกาส รวมทั้งมีระบบโรงเรียนพี่เลี้ยงจับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การมีระบบฐานข้อมูลกลางในการติดตามผู้เรียนตลอดระบบการศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนที่ประสบปัญหาทุนทรัพย์ไม่ให้ออกจากระบบการศึกษากลางคัน การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน อาทิ กลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษา รวมถึงการให้สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏในการช่วยยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งในเชิงทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต ให้เป็นโรงเรียนดีใกล้บ้าน และเป็นบ้านหลังที่ 2 เพื่อช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4

1204

การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์

เนื่องจากบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการผลิตกำลังคนที่จะจบการศึกษามาให้ก้าวทันการพัฒนาในโลกปัจจุบัน ดังนั้น การบริหารจัดการบุคลากรทางการศึกษา ตั้งแต่การสรรหา การคัดเลือก ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา จึงต้องมุ่งเน้นให้เกิดบุคลากรทางการศึกษาที่มีความทันสมัย มีมาตรฐาน มีคุณธรรมและจริยธรรม อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 285 จ. วรรคสาม บัญญัติให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อดึงดูดผู้มีศักยภาพเข้ามาศึกษาวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น ได้ครูตรงความต้องการของประเทศ ลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา สามารถจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลง และได้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติ สมรรถนะ และความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งปัจจุบันได้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติ สมรรถนะ และความเชี่ยวชาญ ประสพการณ์ ตามมาตรา 51 ของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ในปี 2562 ที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาศัลยกรรมแพทย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ผู้กระตุ้นแรงจูงใจ ผู้สร้างแรงบันดาลใจ ผู้ให้คำปรึกษาและชี้แนะ ตลอดจนสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง พัฒนาสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครูและสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานในสาขาวิชาที่สถาบันการศึกษาเชี่ยวชาญ มีโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายรัฐบาล เพื่อดึงดูดและจูงใจให้เด็กและเยาวชนที่เป็นคนดี คนเก่ง ได้เข้ามาศึกษาวิชาชีพครูในสถาบันฝ่ายผลิตที่มีคุณภาพ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้รับการบรรจุแต่งตั้งในภูมิลำเนาของตนเอง เพื่อพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นและลดการโยกย้าย ซึ่งสอดคล้องกับการผลิตครู และการคัดกรองครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประเทศ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีการพัฒนาโมเดลการผลิตครู 5 ปี ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีเป้าหมายให้สัดส่วนของการบรรจุครูที่มาจากการผลิตครูในระบบปิดเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 25 เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู นอกจากนี้ยังมีโครงการคูปองพัฒนาครู การดำเนินโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาความรู้และทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญเส้นทางวิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้า ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมเพื่อดึงดูดผู้มีศักยภาพมาศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตคัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและอาจารย์ประสบความสำเร็จต่อไป

อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและอาจารย์ก็ยังคงมีความท้าทายในการปรับค่านิยมในการเลือกศึกษาวิชาชีพครู และการเลือกประกอบอาชีพครู ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นตัวเลือกอันดับท้าย ๆ ในการเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญา ซึ่งการสื่อสารเพื่อให้เกิดแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่สำคัญในการปรับค่านิยมนี้ รวมทั้งประเด็นคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันผลิตครู และหลักสูตรในการผลิตครูที่มีศักยภาพให้ตรงต่อความต้องการของประเทศยังเป็นอีกความท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูป

ในการดำเนินการปฏิรูปนี้ควรให้ความสำคัญกับการจัดหลักสูตรผลิตครู ให้มีโรงเรียนฝึกหัดครูหรือสถาบันพัฒนาครูที่มีหลักสูตรเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นครูตั้งแต่ระดับมัธยมปลาย โดยสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูมีการคัดเลือกและคัดกรองผู้เข้ามาเรียนอย่างเท่าเทียม และมีสถานศึกษารองรับเมื่อจบการศึกษา กระบวนการคัดเลือกและการประเมินผู้บริหารที่มีความเป็นธรรมเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ในการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรเร่งรัดกระบวนการจัดทำข้อมูลที่สามารถสะท้อนคุณภาพของครูได้อย่างชัดเจน อาทิ การจัดให้มีมาตรฐานวิชาชีพในระดับสากลของครูในแต่ละสาขาวิชา มีระบบการพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง มีการทดสอบประเมินความสามารถของครูตามสาขาวิชาเอก รวมทั้งพัฒนาระบบประเมินวิทยฐานะโดยอิงจากผลลัพธ์ของผู้เรียนในทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิตเป็นสำคัญ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5

1205

การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อ ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน แทนแรงงานมนุษย์ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงต้องสร้างแรงงานที่มีทักษะที่สามารถรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ จากรูปแบบในอดีตไปสู่การเรียนรู้แบบเชิงลึก เน้นพัฒนาทักษะและสมรรถนะมากกว่าการเน้นเนื้อหาสาระและการท่องจำ ต่อยอดการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเลือกใช้ประโยชน์และถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทั้งต้องมีทักษะทางวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต มีความหลากหลาย เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้สามารถมีอาชีพและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุขและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จากการประเมินผลในหลายรายการพบว่าสมรรถนะด้านการศึกษาของประเทศไทยในระดับนานาชาติยังอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ จึงได้มีการสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะและมีการดำเนินงานโครงการศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาระดับภาค พัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท และความต้องการจำเป็นเชิงพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเบื้องต้น

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในปี 2562 ที่ผ่านมา มีการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาทุกระดับใช้หลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการมีผลเป็นรูปธรรม ในด้านการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบเท่านานาชาติ และโครงการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ ในประเด็นระบบความปลอดภัย และระบบสวัสดิภาพผู้เรียน มีการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพและดูแลความปลอดภัยของนักเรียนและโรงเรียน และให้ความสำคัญกับสถานศึกษาปลอดภัยเสถียรและอบายมุขส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาของประเทศไทย เพื่อเพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ โดยภาพรวมแล้วยังมีการดำเนินการไปเพียงบางส่วนและยังไม่ครอบคลุมมากนัก ดังนั้นในการดำเนินงานในระยะต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาหลักสูตรสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ความท้าทายในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ ความพร้อมของสถานศึกษา คุณภาพของบุคลากรทางการศึกษา ทั้งระดับขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่ต้องปรับทัศนคติ และปรับตัวให้เท่าทันโลกปัจจุบัน และการเร่งพัฒนาหลักสูตรเพื่อรองรับหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับช่วงวัย รวมถึงพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมให้สามารถผลิตนักศึกษาได้ตรงความต้องการของประเทศ

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานเพื่อให้การปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพตอบโจทย์ของประเทศ ภาคธุรกิจเอกชนควรเข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการศึกษาในลักษณะหลักสูตรฐานสมรรถนะและหลักสูตรทวิภาคี เพื่อผลิตผู้เรียนให้มีทักษะศักยภาพเฉพาะด้านและตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน พัฒนาระบบการกระจายทรัพยากรในการศึกษา อาทิ การจัดสรรครูและการผลิตครูไปยังท้องถิ่นและการสนับสนุนเครื่องมือการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ควรมีการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในท้องถิ่นของตนเอง มีสำนึกรักบ้านเกิด มีความห่วงหาผูกพันและสืบทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนว่ามีอาชีพอะไรเกิดขึ้นใหม่ในโลกปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมตามศักยภาพและสิ่งที่ตนเองสนใจ อันจะนำไปสู่การมีงานทำ และความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้ควรคำนึงถึงทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต การเข้าสังคม และการทำงาน (Soft Skill) รวมถึงพัฒนาทักษะด้านการอ่านและภาษาต่างประเทศ

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6

1206

การปรับโครงสร้างของหน่วยงาน ในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ไม่สามารถแบ่งแยกอำนาจและหน้าที่ได้อย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิรูปด้านการศึกษาเกิดผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การปรับโครงสร้างเพื่อแบ่งแยกความรับผิดชอบในด้านนโยบาย ด้านกำกับดูแลส่งเสริม ด้านการสนับสนุนต่าง ๆ และด้านการดำเนินการหรือการปฏิบัติการ เน้นการกระจายอำนาจ ธรรมชาติาภิบาลรับผิดชอบต่อการสนับสนุนสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุง แก้ไข กฎหมายการศึกษาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยมีนโยบายขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของประเทศไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งต้องอาศัยผู้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา รวมถึงทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อันเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับรายได้ของประเทศและก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 จึงมีการกำหนดประเด็นการปฏิรูปด้านการศึกษาในการปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีความพร้อมให้สามารถมีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา และส่งเสริมพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อบุกเบิกนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการระดับพื้นที่ โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา ผ่านการขับเคลื่อนเรื่องสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และระบบนิเวศที่สนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาและขยายผลการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ

1206

ในปี 2562 หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินโครงการนวัตกรรมการศึกษาใน 6 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ระยอง สตูล และสามจังหวัดชายแดนใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) มีการรายงานผลการดำเนินการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาทั้ง 6 พื้นที่ พร้อมถอดบทเรียนการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และจัดทำหนังสือเป็นหนังสือหลักการและแนวความคิดพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เผยแพร่ให้กับสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดนำไปใช้ประโยชน์ ปัจจุบัน สพฐ. มีช่องทางการสื่อสารขับเคลื่อนงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาผ่านเว็บไซต์ www.edusandbox.com และ facebook.com/EducationSandbox และมีร่างหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษายังได้ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมศึกษากับโรงเรียนในพื้นที่นำร่อง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสะท้อนประเด็นการจัดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ในระยะการดำเนินการต่อไปควรมีการเพิ่มจำนวนโรงเรียนนำร่องในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อผลักดันการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาของไทย และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปรับปรุงบทบาท ภารกิจ โครงสร้างและอัตรากำลังที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนภารกิจในปัจจุบันและเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐมีการบริหารจัดการที่ดี และมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นขั้นตอน สามารถกำหนดแผนผังความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานเพื่อแสดงให้เห็นการไหลของงานที่เชื่อมต่อกัน และสามารถผลักดันประเด็นการปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างเป็นรูปธรรม

ที่มา : www.educationsandbox.com

การดำเนินการเพื่อขยายผลนวัตกรรมการศึกษาจากเขตพื้นที่ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางยังมีอุปสรรค เพราะมีความท้าทายในเรื่องความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพ และมาตรฐานของโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ ส่วนการปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ มีความท้าทายจากทัศนคติ และความพร้อมของหน่วยงานในการรองรับภารกิจภายหลังการปรับปรุงโครงสร้าง ซึ่งทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า

การบริหารงานในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 นั้น มีหน่วยงานของรัฐจำนวนมากที่มีบทบาทและภารกิจที่ทับซ้อนกันในการจัดการศึกษาในพื้นที่ ดังนั้นจึงเสนอให้กำหนดบทบาทของแต่ละหน่วยงานหรือส่วนราชการ ให้มีความชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการขยายผลพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอาจเริ่มในโรงเรียนที่มีมาตรฐานเดียวกันก่อน

และดำเนินการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียน อาทิ การพัฒนาระบบการกระจายทรัพยากรในการศึกษา ในเรื่องการจัดสรรครูและการผลิตครูที่ตรงสาขาวิชา ไปยังท้องถิ่น และการสนับสนุนเครื่องมือการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการจับคู่โรงเรียนพี่เลี้ยงระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนและให้การขยายผลพื้นที่นวัตกรรมศึกษา ในวงกว้างสามารถดำเนินการได้ต่อไป และเสนอให้หน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือหน่วยงานที่ดูแลข้อมูลด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ควรบูรรวมเพื่อจัดตั้งเป็นสำนักบริการข้อมูลการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการข้อมูล ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการรวบรวม จัดเก็บ และประมวลผลข้อมูล รวมทั้งสามารถใช้ข้อมูลทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

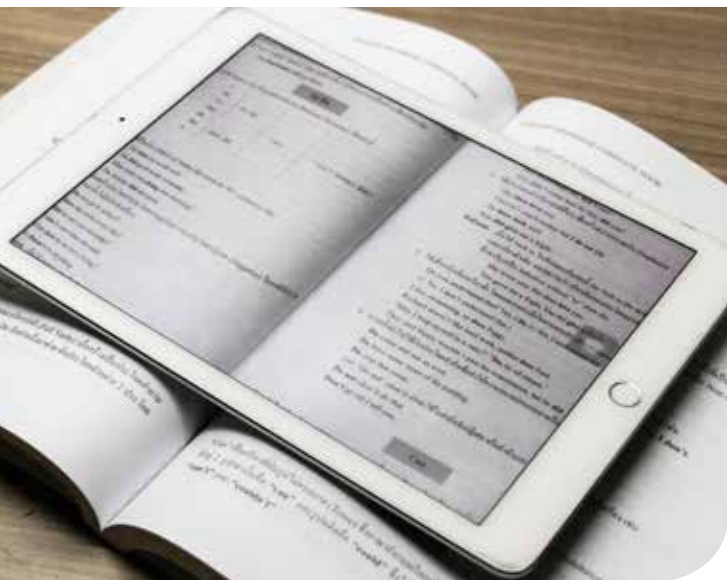

1207

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 7

การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดย การพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล

สถานการณ์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ และวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไปโดยฉับพลัน เกิดเป็นความท้าทายที่ทุกประเทศในโลกจะต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับมือให้ทัน และสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมหาศาล เพื่อความเป็นต่อทางด้านเศรษฐกิจภายใต้การแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน ทักษะและสมรรถนะในตลาดงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รูปแบบการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์จึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งการเป็นแหล่งเรียนรู้ในการเพิ่มทักษะ ฝึกอบรมสัมมนา สื่อการเรียนรู้เสริมจากบทเรียนปกติในชั้นเรียน โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล จึงมุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ เพื่อเป็นระบบในการคัดสรร พัฒนา เผยแพร่ ใช้และประเมินคุณภาพสื่อและเทคโนโลยีทั้งในแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อตอบสนองเป้าหมายการยกระดับคุณภาพการเรียนและการสอน และเป็นศูนย์รวมผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่สามารถเข้าถึงได้ในทุกที่ทุกเวลา ด้วยกลไกชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ และเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าถึง ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รวมทั้งพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปรับบทบาท

ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้เข้ากับบริบทการศึกษาในปัจจุบัน ส่งเสริมการทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการระบบการศึกษา ครอบคลุมการจัดทำข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา หน่วยงาน และกระบวนการที่เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษาและทุกระบบการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล ความฉลาดรู้สารสนเทศ ความฉลาดรู้สื่อ เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนจัดการมีเหตุการณ์ที่สะท้อนการรู้กติกา มารยาท จริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันได้เริ่มต้นดำเนินโครงการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษา ที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาของชาติในด้านต่าง ๆ อนึ่ง เพื่อให้การดำเนินงานระหว่างกระทรวงศึกษาธิการสอดคล้องกับคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) กระทรวงศึกษาธิการจึงจะดำเนินการจัดตั้งคณะอำนวยการโครงการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ มีการสำรวจสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ภายในหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และคัดกรองแยกประเภทสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงศึกษากฎหมายด้านลิขสิทธิ์สื่อ และคัดกรองสื่อที่สามารถเผยแพร่โดยปลอดภัยสิทธิ์ มีการศึกษารูปแบบโครงการจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย แล้วนำมาปรับใช้กับโครงการ มีการจัดทำร่างโครงการซึ่งได้ระบุการดำเนินงาน และแผนการทำงานของโครงการทั้งหมด และมีการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานเอกชนเพื่อหารือแนวทางในการทำงานร่วมกัน ปัจจุบันได้ทำการแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานโครงการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติให้มีรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาต่อไป อย่างไรก็ตามในการดำเนินการในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา และการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้วยเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัลไปสู่เป้าหมาย

ทั้งนี้ ในการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัลยังคงมีความท้าทายจากความเสี่ยงจากการเชื่อมต่อข้อมูลของระบบที่มีความหลากหลาย เนื่องจากปัจจุบันสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ มีการพัฒนาระบบดิจิทัลจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาในการจัดเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในการประสานความร่วมมือจากภาคีพัฒนาและหน่วยงานภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ในการให้ความรู้ ทำให้การพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติเป็นไปด้วยความล่าช้า ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษายังไม่มีควมคืบหน้าในการดำเนินงาน รวมทั้งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายการบริหารข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา แพลตฟอร์มฐานข้อมูลกลางเพื่อให้สามารถนำเข้าข้อมูลได้ และการรวบรวมข้อมูลโดยการเชื่อมโยงระบบจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงาน

ในการดำเนินการในระยะต่อไป ควรพิจารณาหาแนวทางความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถาบันการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในการบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และกำหนดข้อมูลที่เป็นที่จำเป็นต้องใช้ในการวิเคราะห์วางแผนด้านการศึกษาของประเทศ พร้อมทั้งจัดทำข้อตกลงร่วมกับผู้ให้บริการแพลตฟอร์มด้านการศึกษาในการรายงานหรือจัดส่งข้อมูลที่สำคัญให้แก่โครงการพัฒนาระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ ควรมีการเตรียมความพร้อมของระบบอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุม เตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมความรู้เทคโนโลยีพื้นฐานแก่ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย และการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ผลิตสื่อการเรียนการสอนในการนำสื่อการเรียนการสอนเข้าสู่แพลตฟอร์ม การสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูและผู้เรียนในการใช้งานแพลตฟอร์ม รวมทั้งควรมีแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องผ่านระบบการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีอยู่จำนวนมาก เพื่อให้มีข้อมูล/กลุ่มตัวอย่างที่มากพอในการพัฒนาหลักสูตรหรือพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานอย่างแท้จริง รวมทั้งควรคำนึงถึงการเลือกรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาบนแพลตฟอร์มให้เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของแต่ละกลุ่มช่วงอายุ เพื่อดึงดูดคนให้หันมาเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น